

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 24.9.2008
COM(2008) 588 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE
SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU**

**STRATEŠKI EVROPSKI OKVIR ZA MEDNARODNO SODELOVANJE NA
PODROČJU ZNANOSTI IN TEHNOLOGIJE**

**SPOROČILO KOMISIJE
SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU**

**STRATEŠKI EVROPSKI OKVIR ZA MEDNARODNO SODELOVANJE NA
PODROČJU ZNANOSTI IN TEHNOLOGIJE**

To sporočilo predstavlja strateški evropski okvir za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije (Z&T). Zajema tudi nekatere posebne vidike takega sodelovanja na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT).

S povečanjem prizadevanj na področju raziskav in spodbujanjem uporabe novih tehnologij se bo lahko Evropa učinkoviteje odzivala na velike izzive, s katerimi se sooča družba. S poglobitvijo Evropskega raziskovalnega prostora (ERP) z večjo integracijo in čezmejnimi usklajevanjem naložb v raziskave in raziskovalnih dejavnosti se bosta povečala konkurenčnost Evrope ter zanimanje za naložbe v njene raziskave in inovacije. Spodbujanje evropskih IKT po vsem svetu kot ključno gonilo socio-ekonomske rasti bo prispevalo tudi k agendi za rast in zaposlovanje¹. Poglobitev ERP pa mora spremljati tudi njegova širitev z večjim sodelovanjem z mednarodnimi partnerji.

Ključni strateški cilj mednarodnega sodelovanja na področju znanosti in tehnologije ter splošen dostop do IKT

Globalizacija je vedno hitrejša, kar vpliva na to, kako pridobivamo, delimo in uporabljamo znanje. Večji globalni izzivi, kot so podnebne spremembe, revščina, nalezljive bolezni, grožnje varnosti dobave energije, hrane in vode ter varnost državljanov, varnost omrežij in digitalna vrzel poudarjajo potrebo po učinkovitem sodelovanju na področju Z&T na svetovni ravni za spodbujanje trajnostnega razvoja.

Ta potreba je razvidna tudi iz sedmega okvirnega programa za raziskave (7OP), saj v njem lahko sodelujejo tretje države, vključuje pa tudi več novih instrumentov za spodbujanje mednarodnega sodelovanja. Vendar predstavlja 7OP le manjši del vseh raziskav v Evropi, večino naložb v raziskave odobrijo države članice. Mednarodno sodelovanje na področju Z&T v Evropi lahko učinkovito prispeva k stabilnosti, varnosti in blaginji v svetu² samo s krepitvijo partnerstva med državami članicami in Evropsko skupnostjo (ES). Boljše sodelovanje je prav tako potrebno tudi za spodbujanje ciljev evropske politike in evropskih tehnologij po vsem svetu. V tem sporočilu je predstavljen evropski okvir za mednarodno sodelovanje na področju Z&T v podporo strategiji, ki temelji na novem dolgoročnem partnerstvu med državami članicami in ES. Predlaga tudi načine za izboljšanje instrumentov za sodelovanje s strateškimi partnerji. Glavni cilj je prispevati h globalnemu trajnostnemu razvoju in spodbujati odličnost Evrope na področju Z&T, ki v času, ko se družbe v EU vedno bolj soočajo s konkurenco iz nastajajočih gospodarstev, vedno bolj velja za temelj gospodarske konkurenčnosti.

---

¹ EU ima več kot 15 % delež v svetovni trgovini blaga in storitev na področju IKT. Blago na področju IKT predstavlja tudi velik delež celotne trgovine med EU in njenimi gospodarskimi partnerji. Predstavlja 10,2 % celotnega izvoza iz EU in 14,4 % celotnega uvoza.

² Evropski raziskovalni prostor: Nove perspektive (COM(2007) 161 z dne 4.4.2007).

Ta predlagani evropski okvir zajema več temeljnih načel in smernice za ukrepe. Ukrepi znotraj tega okvira bodo okrepili evropske javne in zasebne akterje pri tem, na kakšen način komunicirajo s svojimi partnerji in tekmeci drugje po svetu. Predlagani okvir bo prispeval k prostemu pretoku znanja – „peta svoboščina EU“ – na globalni ravni, izboljšanju položaja Evrope na področju Z&T v svetu in razširjanju evropskega znanja na področju IKT v svetu. Evropski raziskovalni prostor bo postavil na svetovni zemljevid kot prostor, odprt svetu, poleg tega pa bo povečal konkurenčnost Evrope v svetovnem gospodarstvu.

Ukrepi znotraj okvira bodo:

- povečali usklajenost ukrepov držav članic in ES, namenjenih krejitvi strateškega sodelovanja na področju Z&T ter dialog na področju informacijske družbe s ključnimi partnerji po vsem svetu;
- ustvarili dodatne sinergije med javnimi organi, industrijo in civilno družbo, da bodo ukrepi EU na teh področjih politike bolj učinkoviti;
- poenostavili dostop do znanja, virov in trgov v svetu;
- pozitivno vplivali na načrtovanje znanstvenih in tehnoloških dejavnosti na globalni ravni z združevanjem sredstev, da se doseže kritična masa, in s poudarjanjem demokratičnih vrednot v globalni informacijski družbi, zlasti svobode izražanja in pravice dostopa do informacij³;
- izboljšali okvirne pogoje za mednarodne raziskave in spodbujali evropski model konvergence, da se poveča učinkovitost politik informacijske družbe;
- evropskim raziskovalcem in univerzam omogočili, da bodo lažje sodelovali z najboljšimi znanstveniki in delali v najboljših raziskovalnih infrastrukturah na svetu.
- okrepili položaj evropske industrije v svetu kar zadeva elektronske komunikacije in druge napredne tehnologije.

To sporočilo je odgovor na sklepe Sveta iz februarja 2008 in pomeni eno od petih pobud Komisije na podlagi javnih razprav o prihodnosti ERP⁴ in o globalizaciji informacijske družbe⁵. Upošteva tudi sklepe svetovnega vrha iz leta 2005 o informacijski družbi⁶.

---

³ V Sporočilu z dne 27.4.2006 „Na poti h globalnem partnerstvu v informacijski družbi“ je Komisija industrijo pozvala, da pripravi kodeks ravnanja v zvezi z zlorabo IKT za omejevanje svobode izražanja. Industrija tega poziva do sedaj ni upoštevala.

⁴ SEC(2008) 430 z dne 2.4.2008.

⁵ Med 18. junijem in 1. oktobrom 2007 je potekalo javno posvetovanje o strategiji EU za mednarodno sodelovanje na področju IKT.

⁶ V resoluciji o informacijski družbi (2004/2204) Parlament Unijo in države članice poziva, da svetovni vrh o informacijski družbi vidijo kot spodbudo sodelovanju na tradicionalnih območjih, ki so si geografsko ali zgodovinsko blizu ter za novo sodelovanje z bolj oddaljenimi nastajajočimi gospodarstvi. V resoluciji o forumu o upravljanju interneta (B6-/2008) Parlament zadevne institucije EU poziva, da pri svojem zakonodajnem delu upoštevajo tuniško agendo.

1. NAČELA, NA KATERIH TEMLJI EVROPSKI OKVIR ZA MEDNARODNO SODELOVANJE NA PODROČJU Z&T IN NOVA PARTNERSTVA NA PODROČJU INFORMACIJSKE DRUŽBE

Širitev ERP in njegovo odpiranje svetu

Odličnost na področju raziskav je rezultat konkurence med raziskovalci ter konkurence in sodelovanja med najboljšimi.

To je mogoče doseči predvsem s čezmejnimi sodelovanjem javnih organov, agencij za financiranje raziskav, javnih in zasebnih raziskovalnih inštitutov ter univerz. Tako sodelovanje pomeni same temelje ERP. Ker se znanstveni prostor vedno bolj globalizira, je treba meje ERP razširiti, tako da bo vključeval naše sosede, treba pa je tudi spodbujati in olajšati sodelovanje s ključnimi mednarodnimi partnerji.

Zagotavljanje skladnosti politik in dopolnjevanja programov

Raziskave ne potekajo v praznem prostoru. Prispevajo k širši družbeni agendi, ki tudi vpliva nazaj nanje.

Evropska mednarodna strategija Z&T mora podpirati glavne cilje politike EU, kot so boj proti podnebnim spremembam, premostitev digitalne vrzeli, zagotavljanje trajnosti dobave energije, biotska raznovrstnost in ekosistemi ter doseganje razvojnih ciljev tisočletja. Z večjo skladnostjo raziskovalnih dejavnosti in drugih politik ter instrumentov financiranja se bo okreпил vpliv Z&T na te politike.

Spodbujanje strateškega sodelovanja na področju Z&T s ključnimi tretjimi državami

Evropa ne more sodelovati z vsemi državami na vseh področjih.

Potrebna bo izbira med raziskovalnimi temami in partnerji iz tretjih držav. V podporo tej izbiri je treba zagotoviti kritično maso virov. Sodelovanje z znanstveno razvitimi partnericami se razlikuje od sodelovanja z državami, ki šele razvijajo svojo znanstveno bazo, vendar sta potrebni obe vrsti sodelovanja. Za učinkovito strategijo mednarodnega sodelovanja je potrebna dolgoročna zaveza ES in držav članic ter nov pristop k skupni določitvi prednostnih raziskovalnih področij za sodelovanje s ključnimi tretjimi državami.

ERP, ki vključuje države članice in pridružene države, ponazarja možnosti tesnega sodelovanja med državami. Če želijo skupine držav določene geografske regije (npr. ASEAN, Afriška unija) sodelovati z ES na področju Z&T in če je kritično maso pri Z&T najlažje doseči z reševanjem ključnih globalnih izzivov, je treba dati prednost dvoregionalnemu pristopu.

Na področju naprednih tehnologij, kot so IKT, bi morale geografske in sektorske raziskovalne prednostne naloge glede sodelovanja temeljiti na skupnem vložku industrije, univerz in raziskovalnih inštitutov, na primer na strateških raziskovalnih programih evropskih tehnoloških platform, dialoga na področju informacijske družbe ter drugih dvostranskih in regionalnih kontaktih. To bi bilo lažje z vključitvijo partnerjev iz tretjih držav že v zgodnjih fazah raziskav.

Posebno pozornost bo treba posvetiti poenotenju različnih standardov med državami, saj ti pogosto predstavljajo oviro razširjanju informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter ovirajo medsebojno povezovanje in interoperabilnost.

Povečanje zanimanja za Evropo kot partnerico na področju raziskav

Da bi ohranjali odličnost na področju raziskav ter razvijali povezave med raziskovalci in institucijami v Evropi in v svetu, mora Evropa postati partnerica, ki bo imela prednost pri raziskavah. Da bi to dosegli, so potrebni ustrezno konkurenčno in institucionalno financiranje raziskav, odlične infrastrukture v svetovnem merilu, večja mobilnost raziskovalcev v in iz Evrope ter ustrezna pravila v zvezi s pravicami intelektualne lastnine.

Pomen mednarodnega sodelovanja na področju Z&T se je v zaporednih okvirnih programih večal, z ustanovitvijo Evropskega raziskovalnega sveta pa se je izboljšal ugled Evrope na področju visokokakovostnih pionirskih raziskav. Delo Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (ESFRI) je pritegnilo zanimanje na globalni ravni in spodbudilo pripravljenost mednarodnih partnerjev za sodelovanje.

Odprt ERP je najboljši način za povečanje zanimanja za evropske Z&T na globalni ravni. Uspeh ERP je v končni fazi odvisen od razpoložljivosti visoko kvalificiranih raziskovalcev, ki bodo prispevali k razvoju konkurenčnega na znanju temelječega gospodarstva. Raziskovalci, ki so se izobraževali v Evropi in tretjih državah ali so povezani preko omrežij, bodo postali ambasadorji mednarodnega sodelovanja.

V rezultate usmerjeno partnerstvo na področju ureditve informacijske družbe

Najprej je treba tekoče dialoge o politikah bolj usmeriti k rezultatom z zgodnjim določanjem prednostnih nalog za regulativno sodelovanje in skupne raziskave. Po potrebi je treba ta dialog razširiti na konvergenco telekomunikacijskega in medijskega sektorja. Tudi poslovni dialogi (npr. poslovne okrogle mize) in dialogi potrošnikov morajo biti usmerjeni v rezultate.

Prednostne naloge za regulativno sodelovanje bodo vključevale spodbujanje vzpostavljanja neodvisnih in učinkovitih regulativnih organov, nediskriminatorno dodeljevanje omejenih virov, javno dostopna merila za dodeljevanje licenc in pregledne postopke za dodeljevanje, nediskriminatorno in stroškovno naravnano medsebojno povezovanje ter uporabo odprtih tehnologij. Treba je tudi okrepiti spremljanje netarifnih in regulativnih ovir, s katerimi se soočajo akterji iz EU na tretjih trgih.

Sodelovanje med Evropsko skupnostjo in državami članicami

S sodelovanjem bodo države članice in ES dosegle veliko več, tako znotraj EU kot tudi v svetu. To velja za področja politik kot so okolje ali energetika, pa tudi za raziskave in politike informacijske družbe.

Sodelovanje bo povečalo privlačnost evropskih raziskav in spodbujalo boljše pogoje za naložbe in prevzeme na ključnih trgih. Boljše usklajevanje tudi ustreza interesu mnogih partnerjev po svetu za to, da se na podlagi našega regulativnega pristopa seznanijo o vprašanjih kot je na primer konvergenca. Hkrati bo zaradi združevanja naših prizadevanj Evropa bolj obveščena o gospodarskih vprašanjih v zvezi s ključnimi državami in regijami v sektorjih raziskav in informacijske družbe.

Države članice in ES morajo skupaj določiti prednostna področja za raziskave s tretjimi državami, da bodo dosegle čim večje koristi pri usklajenih pobudah in ukrepih.

Projekt izgradnje mednarodnega termonuklearnega poskusnega reaktorja (ITER) dokazuje v velikem obsegu, kaj je mogoče doseči s politično voljo za mednarodno sodelovanje in združevanjem virov. V manjšem obsegu pa je veliko primerov, ki dokazujejo, kako velik učinek imajo usklajeni evropski programi raziskav in skupno financiranje, npr. evropska pobuda za kmetijske raziskave za razvoj.

Koherentnejša uporaba virov držav članic in ES za mednarodno sodelovanje na področju Z&T bo pripomogla k zbiranju kritične mase, ki je potrebna za učinkovit odgovor na vedno bolj globalne izzive politike.

Tudi okrepljeno partnerstvo med ES in evropskimi medvladnimi pobudami (npr. EUREKA in COST) ter raziskovalnimi organizacijami, zlasti EIROforumom⁷ in njegovimi posameznimi člani, lahko veliko prispeva k temu cilju.

Dobro usklajena in učinkovito posredovana mednarodna strategija Z&T bo Evropi omogočila usklajeno ukrepanje v zvezi s ključnimi globalnimi izzivi, EU pa učinkovitejše sodelovanje pri pripravi programov v okviru mednarodnih forumov, kot so OECD in zlasti tisti, ki so osredotočeni na ZN – npr. UNESCO, WHO in ITU.

2. SMERNICE ZA UKREPE, KI BODO ERP BOLJ ODPRLI SVETU

Da bo lahko ERP v polni meri dosegel svoj mednarodni potencial, je treba razviti tesno in dolgoročno partnerstvo med državami članicami in ES na podlagi zgornjih načel.

Za uspeh tega partnerstva bodo ključnega pomena skupni cilji, priprava in izvajanje skupnih evropskih raziskovalnih programov in stališč nasproti tretjih držav in v mednarodnih forumih, sodelovanje v skupnih dejavnostih, povezovanje prizadevanj in združevanje sredstev.

Ta proces ustvarja gibanje proti in stran od Evrope. Priteguje raziskovalce iz vsega sveta, hkrati pa izboljšuje tehnološki potencial Evrope na trgih po svetu, kot na primer na področju IKT.

Da bi dosegli največje možne rezultate, je treba na ravni ES in držav članic ter v tesnem sodelovanju s tretjimi državami izvajati naslednje predloge. V podporo temu procesu je potrebna ustrezna institucionalna podpora.

2.1. Krepitev mednarodne razsežnosti ERP

- **Integracija sosed Evrope v ERP**

Povezovanje v 7OP je najbolj intenzivna oblika sodelovanja na ravni Skupnosti. Priložnost za evropske sosednje partnerske države, da sodelujejo v nekaterih politikah in programih ES, vključno s 7OP, je pomemben vidik evropske sosedne politike (ESP)⁸.

---

⁷ V EIROforum so vključeni: Evropska organizacija za jedrske raziskave, Evropski sporazum za razvoj fuzije, Evropski laboratorij za molekularno biologijo, Evropska vesoljska agencija, Evropski južni observatorij, Evropski sinhrotronski pospeševalnik, Inštitut Laue-Langevin.

Skoraj vse države Zahodnega Balkana so povezane s 7OP. Tako povezovanje je mogoče tudi za južne in vzhodne sosede EU. Širitev geografskega obsega ERP, tako da bo vključeval partnerske države ESP, bo pomembno prispevala k ciljem politik EU v zvezi s temi državami, zlasti trajnostni gospodarski blaginji. Proces povezovanja se bo odvijal počasi, od primera do primera, pri čemer se bodo upoštevale notranje zmogljivosti na področju Z&T, sedanje in potencialne stopnje sodelovanja ter skupni interes ES in partnerskih držav ESP. Države ESP si zaslužijo posebno pozornost tudi pri spodbujanju mednarodnega sodelovanja na področju IKT, ker si prizadevajo, da bi prevzele vzorce EU, pa tudi zato, ker nekatere od njih predstavljajo velike trge za tehnološke družbe EU.

Da bi spodbujali tesnejše znanstvene vezi s temi državami in pripravili vse potrebno za njihovo sodelovanje v 7OP, bo ES prek evropskega instrumenta sosedstva in partnerstva ter usmerjenih dejavnosti 7OP (npr. posebnih ukrepov za mednarodno sodelovanje) pričela s pobudami za izgradnjo zmogljivosti na področju Z&T in sodelovanjem na področju raziskav.

Dialog s temi državami o politikah je pomemben. Dvostranski sporazumi ES na področju Z&T s številnimi od teh držav (npr. Egiptom, Marokom, Tunizijo in Ukrajino) so primeren okvir za tak dialog. Poleg tega se bodo pričeli dvostranski dialogi o politikah na področju Z&T z državami, ki jasno izražajo zanimanje za to, da bi bile vključene v 7OP, vendar niso sklenile dvostranskih sporazumov z ES na področju Z&T.

Nedavno pričeti projekti 7OP „INCO-Net“ podpirajo regionalne platforme za dialog o politikah na področju Z&T in za določanje prednostnih nalog na dvoregionalni ravni; države članice in partnerske države ESP vključujejo v določanje prihodnjih prednostnih nalog na področju raziskav in usklajenih ukrepov.

Rusija, sosednja država z velikimi zmogljivostmi na področju Z&T, je že pomembna partnerica in je povedala, da ima EU zanjo dolgoročno prednost pri sodelovanju na področju Z&T. Sodelovanje med EU in Rusijo na področju Z&T bi bilo mogoče spodbujati s pridružitvenim sporazumom v okviru OP, s čimer sta se na stalnem partnerskem svetu EU-Rusija za raziskave v maju 2008 strinjali obe strani. To bi prispevalo k izvajanju skupnega prostora raziskovanja in izobraževanja med EU in Rusijo, tudi na področju kulture. Možnost vključitve v OP je treba videti v širšem kontekstu odnosov med EU in Rusijo ter novega sporazuma med EU in Rusijo, za katerega so se pogajanja pričela na vrhu EU-Rusija junija 2008.

Države članice in Komisija morajo:

- zagotoviti usklajeno in/ali dopolnilno izvajanje prednostnih nalog na področju Z&T, ki so bile določene v različnih dialogih o politikah s partnerskimi državami ESP, da bi omogočili lažjo morebitno vključitev v 7OP;
- spodbujati regionalni dialog o vprašanih informacijske družbe;
- spodbujati evropska regulatorna načela z razvojem boljših sinergij z evropskimi regulatorji.

Evropska komisija mora:

⁸ COM(2006) 724 konč. z dne 4.12.2006, Svet Evropske unije, 10657/07 z dne 18.6.2007.

- vzpostaviti dialog z zainteresiranimi partnerskimi državami ESP, ki z ES niso sklenile dvostranskega sporazuma na področju Z&T, zaradi njihove morebitne vključitve v 7OP;
- pospešiti razširjanje najboljših praks in usklajevanje politik v državah ESP s postopnim odpiranjem podpornega programa za politiko IKT v okviru programa za konkurenčnost in inovativnost.

- **Spodbujanje strateškega sodelovanja s ključnimi tretjimi državami z določanjem geografskih in tematskih prednostnih področij**

Države članice in ES sodelujejo s tretjimi državami v številnih raziskovalnih dejavnostih. Ker ni skupne strategije na evropski ravni, prihaja do podvajanja tega sodelovanja, pri čemer se viri nepotrebno trošijo, učinek pa je manjši⁹.

Če obstajajo skupni interes in skupne koristi, odlični človeški viri in zmogljivosti na področju Z&T ter če je potreben skupen odgovor na mednarodne zaveze, bi Evropi in partnerjem iz tretjih držav koristil bolj usklajen pristop. ES in države članice morajo zato skupaj opredeliti strateške prednostne naloge za sodelovanje s ključnimi tretjimi državami na področju Z&T in te prednostne naloge izpolnjevati na usklajen način.

Pri industrializiranih in velikih nastajajočih gospodarstvih morajo biti prednostne naloge za usklajeno sodelovanje na področju Z&T osredotočene na področja skupnega interesa, ki zahtevajo obsežna mednarodna prizadevanja za reševanje globalnih in družbenih izzivov na področju Z&T. Ker je mednarodno prizorišče Z&T še vedno prostor velike konkurence med državami članicami EU in tretjimi državami, je treba najti ustrezno ravnotežje med sodelovanjem in konkurenco. V tem pogledu morajo imeti prednost razvoj skupnih infrastruktur, pionirske in predkonkurenčne raziskave ter raziskave, ki vodijo k skupnim ali združljivim standardom, ki omogočajo lažji dostop do trga. Zlasti na področju IKT se bo raziskovalno sodelovanje dotikalo vprašanj različnih standardov, ki so pogosto ovira za razširjanje tehnologij, ovirajo pa tudi medsebojno povezovanje in interoperabilnost. Sodelovanje na področju raziskav bi se moralo osredotočiti tudi na področja, ki prispevajo h konkurenčnosti družb v EU, ter se hkrati izogibati temu, da se te koristi spodkopavajo, na primer zaradi nezadostne zaščite intelektualne lastnine.

Pri državah v razvoju mora biti sodelovanje na področju raziskav skladno s politikami razvojnega sodelovanja in razvojnimi cilji tisočletja¹⁰. Nekatera raziskovalna področja so še zlasti pomembna, npr. razvoj trajnostnih zalog čiste vode, hrane in energije, boj proti nalezljivim boleznim, zmanjševanje učinka podnebnih sprememb, zmanjševanje digitalne vrzeli, zmanjševanje groženj biotski raznovrstnosti ter ekosistemom na kopnem in morju. Poleg projektov na področju Z&T, ki potekajo v sodelovanju, mora mednarodno sodelovanje z državami v razvoju vključevati izgradnjo zmogljivosti na področju Z&T (npr. infrastrukturo, človeške vire, raziskovalno politiko ter omrežja raziskovalcev in raziskovalnih inštitutov). Tako bodo lahko raziskovalci v teh državah prispevali k reševanju lokalnih, regionalnih in globalnih problemov ter h gospodarskemu in družbenemu razvoju. Boljše raziskovalne zmogljivosti bodo tudi vzpodbuda raziskovalcem za mednarodno konkuriranje v smislu

⁹ Poročilo CREST 1207/07 z dne 13.12.2007.

¹⁰ SEC(2008) 434, Svet EU 9907/08 z dne 27.5.2008.

znanstvene odličnosti, povečale pa bodo tudi spodbude za to, da bodo svoje raziskovalne dejavnosti še naprej izvajali v državah v razvoju.

Pri Afriki bo poudarek za usklajena prizadevanja ES in držav članic na izvajanju skupnega strateškega partnerstva med EU in Afriko, ki je bil sprejet na vrhu v Lizboni leta 2007¹¹. Posebno partnerstvo med Afriko in EU na področju znanosti, informacijske družbe in vesolja temelji na tem, da se znanosti, tehnologiji in inovativnosti prizna ključno mesto pri odpravljanju revščine, boju proti boleznim in podhranjenosti, zaustavljanju propadanja okolja ter vzpostavitvi trajnostnega kmetijstva in gospodarske rasti v Afriki. Premostitev znanstvene in digitalne vrzeli je ključnega pomena, da bo lahko Afrika razvila svoja sredstva za spopadanje s temi izzivi.

Izgradnja zmogljivosti spada običajno na področje razvojne politike in financiranja, zaradi česar je treba skladnost in dopolnjevanje instrumentov na področju Z&T z drugimi instrumenti in programi za zunanje ukrepe in pomoč okrečiti na ravni Skupnosti¹² in na ravni držav članic. Če se tretje države strinjajo, je treba spodbujati usmerjeno uporabo takih instrumentov in programov za izgradnjo zmogljivosti na področju Z&T. Prav tako si je treba prizadevati za dopolnjevanje z drugimi organi za financiranje, vključno z mednarodnimi finančnimi ustanovami, in globalnimi raziskovalnimi pobudami (npr. Posvetovalno skupino za mednarodne raziskave v kmetijstvu). Najprej je treba povečati ozaveščenost zainteresiranih strani iz politike v državah v razvoju glede pomembnosti Z&T za večjo kakovost življenja. Posebno pozornost je treba posvetiti spodbujanju in pospeševanju enakosti spolov ter vlogi naložb zasebnega sektorja v Z&T v državah v razvoju.

Države članice in ES bodo morale usklajeno izvajati strateške prednostne naloge na področju raziskav. Zdaj posamezne države članice s tretjimi državami sodelujejo na podlagi dvostranskih sporazumov in nacionalnih programov za sodelovanje s tretjimi državami. Prav tako ES spodbuja strateško sodelovanje s ključnimi tretjimi državami, zlasti v okviru dvostranskih sporazumov ES glede Z&T¹³. Ti sporazumi so v okviru 7OP okrepljeni s posebnimi instrumenti v pomoč izvajanju in podporo usmerjenemu pristopu (npr. posebnim ukrepom za mednarodno sodelovanje in usklajenimi razpisi). Izmenjava informacij o prihodnjih pobudah v okviru teh sporazumov omogoča boljše usklajevanje med ES in državami članicami.

Dvoregionalni pristop do skupin držav (npr. ASEAN, Afriška unija) bi imel večje koristi kot nenehno povečevanje števila dvostranskih sporazumov ES na področju Z&T. Vendar tak dvoregionalen dialog v zvezi z Z&T ne more biti učinkovit brez regionalne strukture, ki lahko zagotovi usklajevanje s skupinami držav in znotraj njih ter lahko igra pomembno vlogo pri določanju prednostnih nalog na področju Z&T in financiranju raziskav. Dolgoročno bi tak dialog o politikah lahko vodil k dvoregionalnim sporazumom na področju Z&T. Sedanji projekti INCO-Net v okviru 7OP pripravljajo pot za take dvoregionalne platforme in naznanjajo nov pristop k sodelovanju držav članic in tretjih držav pri določanju prihodnjih prednostnih področij pri Z&T.

---

¹¹ ec.europa.eu/development/eu-africa-summit-2007.

¹² Sem spadajo: instrument za predpristopno pomoč (IPA), Evropski razvojni sklad (ERS), instrument za razvojno sodelovanje (DCI) ter evropski instrument sosedstva in partnerstva (ENPI).

¹³ www.ec.europa.eu/research/inco.

Kadar popolni dvostranski ali dvoregionalni sporazumi ES na področju Z&T ne bodo upravičeni, bo ES zagotovila okrepitev določenih elementov Z&T v okviru sporazumov o partnerstvu in sodelovanju med ES in njenimi državami članicami ter tretjimi državami.

Države članice in Komisija morajo:

- skupaj določiti prednostne naloge v zvezi s sodelovanjem na področju Z&T s ključnimi partnerji iz tretjih držav in se dogovoriti o njih, če to sodelovanje pomeni dodano vrednost za Evropo pri reševanju ključnih globalnih izzivov, ter sodelovati v skupnih pobudah. Kjer je le mogoče, mora to potekati v skladu s pristopom iz sporočila Komisije „K skupnemu načrtovanju raziskav: Sodelovanje za učinkovitejše reševanje skupnih izzivov“¹⁴ in akcijskim načrtom i2010¹⁵ kar zadeva politiko IKT in medijsko politiko;
- deliti pridobljene izkušnje in pobude, predvidene v dvostranskih sporazumih na področju Z&T ter spodbujati učinkovito omrežje svetovalcev ES in držav članic na področju znanosti, IKT in medijev v predstavništvih ES in veleposlaništvih držav članic v tretjih državah;
- zagotoviti skladnost mednarodnih politik na področju Z&T in razvoja ter dopolnjevanje mehanizmov financiranja na ravni ES (sredstva OP ter instrumenti za zunanje ukrepe in pomoč) in na ravni držav članic;
- okrepiti sodelovanje med EU in Afriško unijo na področju Z&T z izvajanjem skupnega strateškega partnerstva med EU in Afriko in akcijskega načrta, zlasti 8. partnerstva na področju znanosti, informacijske družbe in vesolja; za to bodo potrebni viri ES in držav članic ter aktivna vloga Komisije Afriške unije, regionalnih gospodarskih skupnosti ter ustreznih javnih in zasebnih zainteresiranih strani.

Evropska komisija mora:

- še naprej preverjati različne instrumente 7OP, da zagotovi, da bo njihov potencial za spodbujanje strateškega sodelovanja s ključnimi tretjimi državami izkoriščen v največji možni meri;
- okrepiti sodelovanje na področju Z&T, vključno z IKT, na ravni regionalnih skupin držav (npr. ASEAN, Afriška unija), razviti dialog o politikah z ustreznimi regionalnimi strukturami in po potrebi s pogajanjem doseči dvoregionalne sporazume na področju Z&T;
- spodbujati tretje države, da bodo v svoje nacionalne ali regionalne orientacijske programe v zvezi s skladi ES za zunanjo pomoč in programe sodelovanja vključile izgradnjo zmogljivosti na področju Z&T, vključno z vidikom enakosti spolov, ter uporabo IKT;
- še naprej zagotavljati tehnično pomoč tretjim državam pri politikah informacijske družbe na podlagi izkušenj, pridobljenih iz programov pomoči in geografsko usmerjenih projektov, kot so @LIS za Latinsko Ameriko, EUMEDIS za evro-sredozemsko območje in EU-Asia IT&C za Azijo.

¹⁴ COM(2008) 468 konč. z dne 15.7.2008.

¹⁵ COM(2005) 229 konč. z dne 1.6.2005.

2.2. Izboljšanje okvirnih pogojev za mednarodno sodelovanje na področju Z&T

• Reševanje znanstvenih izzivov z globalnimi raziskovalnimi infrastrukturami

Znanstveno področje z globalno razsežnostjo, ki je še posebej primerno za mednarodno sodelovanje, je skupni razvoj raziskovalnih infrastruktur in dostop do njih. Za mnoge znanstvene in tehnološke discipline so potrebne obsežne naložbe v infrastrukturo, da se omogoči bistveni znanstveni napredek.

Obstajajo dobri primeri učinkovitega sodelovanja med državami članicami, ES, medvladnimi raziskovalnimi organizacijami in tretjimi državami za razvoj raziskovalnih infrastruktur (npr. GEOSS, GEANT). GEANT, visoko zmogljivo in hitro komunikacijsko omrežje, ki povezuje evropska nacionalna omrežja za raziskave in izobraževanje, je najprej povezoval raziskovalna omrežja industrijskih držav (Severna Amerika in Japonska). Zdaj povezuje tudi Kitajsko, Indijo, Latinsko Ameriko, jugovzhodno Azijo, severno Afriko, Srednji Vzhod in Balkan. Ta razširitev je koristna za raziskovalne in izobraževalne skupnosti v različnih regijah v svetu in je omogočila platforme za sodelovanje na mnogih področjih med temi regijami ali z Evropo. Te pobude se bodo v naslednjih letih še razširile kar zadeva trajanje, geografsko pokritost in vsebino.

Vendar je potreben bolj strukturiran pristop k skupnemu razvoju globalnih raziskovalnih infrastruktur, vključno z e-infrastrukturami. V Evropi je ESFRI¹⁶ naredil začetne korake v tej smeri s pripravo evropskega načrta za nove raziskovalne infrastrukture, ki so po naravi že globalne ali pa imajo možnost, da take postanejo.

Na mednarodni ravni se nadaljujejo razprave o projektih za globalne raziskovalne infrastrukture, ki zahtevajo mednarodno sodelovanje za realizacijo v različnih disciplinah in na različnih raziskovalnih področjih (npr. LIFEWATCH na področju biotske raznovrstnosti, Integrated Carbon Observation System in Square Kilometre Global Radio Astronomy Array).

V sektorju IKT ES skupaj z ZDA, Avstralijo in Japonsko spodbuja globalni raziskovalni program za zanesljive infrastrukture, vključno z izmenjavo znanja in najboljših raziskovalnih praks za izboljšanje odpornosti sedanjih in prihodnjih globalnih omrežij in infrastruktur.

Države članice in Komisija morajo:

- spodbujati mednarodno sodelovanje v okviru obsežnih raziskovalnih infrastruktur, da se po potrebi omogoči lažja delitev stroškov;
- preučiti nove načine za zmanjšanje digitalne vrzeli v državah v razvoju, vključno z javno-zasebnimi partnerstvi;
- sodelovati v *ad-hoc* skupini visokih uradnikov iz vrst članic G8 in posameznih držav ter nadgrajevati delo obstoječih forumov, kot je Globalni znanstveni forum OECD, da se bo dialog na tem področju nadaljeval;

¹⁶ Evropski strateški forum za raziskovalne infrastrukture, <http://cordis.europa.eu/esfri/home.html>.

- okrepiti sodelovanje na področju infrastruktur globalnega raziskovalnega programa v sektorju IKT v obdobju 2009–2010, vključno s prizadevanji za usklajevanje raziskav in drugih politik;
- vključiti vprašanja v zvezi z varnostjo in zaupanjem kot prednostno nalogo v vsak sedanj in prihodnji dialog na področju informacijske družbe s tretjimi državami in regijami.

- **Mobilnost raziskovalcev in globalno omrežje**

Mobilnost raziskovalcev je bistvena lastnost mednarodnega sodelovanja na področju Z&T, konkurenca za najboljše pa je zelo močna. Zaradi tega je ključnega pomena, da evropski raziskovalci, ki delajo v tretji državi, ostanejo del ERP, saj so dragoceni doma in v tujini. Prav tako je treba raziskovalcem, ki pridejo v Evropo iz nastajajočih gospodarstev ali držav v razvoju, omogočiti, da prispevajo k razvoju svojih držav. S tako povezljivostjo, prek povezovanja v omrežja ali „povratnih“ štipendij, bo kroženje znanja postalo realnost. Poleg tega je treba spodbujati možnost vzpostavitve skupnih fizičnih ali virtualnih raziskovalnih laboratorijev med EU in tretjimi državami.

Sprejeti so bili ukrepi¹⁷, s katerimi bodo raziskovalcem, ki delajo v EU, zagotovljeni usposabljanje na visoki ravni in privlačne kariere, ovire njihovi mobilnosti pa bodo odstranjene. Program Ljudje iz 7OP zagotavlja raziskovalcem veliko možnosti za mobilnost med Evropo in preostalim svetom. S polnim izvajanjem paketa o „znanstvenem vizumu“¹⁸ s strani vseh držav članic bo za raziskovalce iz tretjih držav mogoč lažji vstop v Evropo. Vendar je mogoče in treba storiti več.

Države članice in Komisija morajo:

- v tesnem sodelovanju s tretjimi državami še naprej razvijati omrežja za evropske raziskovalce, ki delajo v tujini, in tuje raziskovalce v Evropi.

Države članice morajo:

- paket o „znanstvenem vizumu“ (vključno s priporočilom ES glede kratkoročnih vizumov za raziskovalce) prenesti v svoje nacionalne zakonodaje in zagotoviti hitre administrativne postopke za odobritev vizumov;
- razširiti posebne mehanizme financiranja in/ali štipendije za ponovno integracijo evropskih raziskovalcev, ki se vrnejo v Evropo, in raziskovalcev iz tretjih držav, ki se vrnejo v svoje države.

Komisija mora:

optimirati obstoječe instrumente ES za mednarodno mobilnost, vključno s programom Ljudje iz 7OP.

¹⁷ COM 317 konč. z dne 23.5.2008.

¹⁸ Direktiva Sveta UL L 289, 3.11.2005, str. 15 (2005/71/ES), Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. septembra 2005 (2005/761/ES) UL L 289, str. 23, 3.11.2005.

- **Bolj odprti raziskovalni programi**

Dvostranski sporazumi ES na področju Z&T temeljijo na načelih pravičnega partnerstva, skupnega lastništva, obojestranske koristi, skupnih ciljev in vzajemnosti. Medtem ko se ta načela niso vedno izvajala v polni meri, si je treba prizadevati za vzajemen dostop do raziskovalnih programov in sredstev, da se bodo povečale skupne koristi mednarodnega sodelovanja na področju Z&T.

7OP je odprt za sodelovanje partnerjev iz tretjih držav. Financiranje je ponavadi omejeno na udeležence partnerskih držav, ki so vključene v mednarodno sodelovanje¹⁹. Ker pa prosta konkurenca spodbuja odličnost v raziskavah, je mogoče financiranje projektov sodelovanja razširiti na raziskovalne organizacije in raziskovalce v industrializiranih tretjih državah, kjer je na voljo vzajemno financiranje za evropske raziskovalce.

Države članice pripravljajo sheme financiranja, da bi olajšale mednarodno sodelovanje; nekatere začenjajo te sheme odpirati, da bo mogoče tudi financiranje na področju R&R v tujini. Države članice morajo povečati svoja prizadevanja za pričetek pobud za sodelovanje s tretjimi državami pri raziskavah na jasno opredeljenih področjih ter za postopno odprtje svojih shem (vključno s financiranjem) na določenih področjih državam, ki so pripravljene zagotoviti vzajemen dostop.

Države članice in Komisija morajo:

- povečati uporabo instrumentov za usklajevanje 7OP (npr. sheme ERA-NET), da se zagotovijo spodbude za povezovanje virov ES in nacionalnih virov za sodelovanje s tretjimi državami.

Države članice morajo:

- sprejeti ukrepe za postopno odprtje nacionalnih raziskovalnih programov na jasno opredeljenih raziskovalnih področjih s ključnimi tretjimi državami na podlagi vzajemnosti; pripraviti in izvajati morajo skupne pobude in programe s tretjimi državami, če obstajajo v programih partnerskih držav vzajemni pogoji ali če je mogoče take pogoje razviti.

Komisija mora:

- v okviru dvostranskih sporazumov ES na področju Z&T načelo vzajemnosti prevesti v skupen dostop do javnih raziskovalnih programov in priložnosti za sodelovanje v tretjih državah. Zato mora postopoma uvesti financiranje za znanstvenike iz industrializiranih tretjih držav prek razpisov v okviru 7OP, če obstajajo v programih raziskav partnerskih držav vzajemni pogoji.

- **Vprašanja v zvezi z intelektualno lastnino**

Dobro upravljanje vprašanj v zvezi z intelektualno lastnino (IL) je pomemben pogoj za uspešno in dolgotrajno mednarodno sodelovanje na področju Z&T, spodbujanje zaupanja ter izmenjavo in uporabo znanja v okviru sodelovanja pri raziskavah.

---

¹⁹ Uredba (ES) št. 1906/2006 z dne 18.12.2006.

Temeljiti mora na skupnih načelih in praksah, ki zagotavljajo vzajemnost, pravično obravnavo in skupne koristi. EU in tretje države morajo izvajati ustrezna pravila in podobno obravnavati pravne subjekte druge strani. Prek dvostranskih sporazumov o sodelovanju na področju Z&T se bodo še naprej spodbujala načela in prakse IL, poleg tega pa bo mogoč lažji dostop najmanj razvitih držav do rezultatov raziskav.

• **Države članice in Komisija morajo:**

- na globalni ravni (tudi prek dvostranskih sporazumov ES in držav članic o mednarodnem sodelovanju na področju Z&T) spodbujati načela iz priporočila in povezanega kodeksa ravnanja o upravljanju IL²⁰. Ta načela morajo nadalje razvijati, da bodo vsem stranem zagotavljala pravične in vzajemno koristne pogoje ob upoštevanju potreb najmanj razvitih držav.

• **Predstandardizacija**

Pri raziskovalnem sodelovanju na področju IKT bo posebna pozornost namenjena vprašanju različnih standardov, saj so ti pogosto ovira za razširjanje tehnologij, ovirajo pa tudi medsebojno povezovanje in interoperabilnost.

Komisija mora:

- spodbujati krepitev povezave med rezultati raziskovalnih programov in standardizacijo, povečati poudarek na sodelovanju pri mednarodnih predkonkurenčnih industrijskih raziskavah in posvetiti večjo pozornost sodelovanju na področju predstandardizacije na podlagi odprtih standardov.

3. USTVARJANJE TRAJNOSTNEGA PARTNERSTVA

Kot je navedeno v tem sporočilu, morajo ES in države članice okrepiti svoje strateško sodelovanje na področju Z&T s ključnimi partnerji po vsem svetu. Najboljši način za to je, da se oblikuje močno partnerstvo med državami članicami in ES. Trenutno ni posebne institucije, ki bi vzpostavila in usmerjala tako partnerstvo.

Zato je ključnega pomena, da:

- se države članice, Svet in Komisija zavežejo predlaganemu strateškemu evropskemu okviru za mednarodno sodelovanje na področju Z&T, vključno s partnerstvom za ukrepanje, kot je določen v tem sporočilu;
- Svet opredeli ustrezno institucionalno podporo, da se zagotovi učinkovito izvajanje strateškega evropskega okvira za mednarodno sodelovanje na področju Z&T, ob upoštevanju posebnih značilnosti politik informacijske družbe;
- Svet spremlja in nadzoruje napredek prihodnjega odprtja ERP svetu ter po potrebi razmisli o nadaljnjih korakih za zagotovitev učinkovitega izvajanja prelaganih ukrepov;

---

²⁰ C(2008) 1329 z dne 10.4.2008.

- Evropski parlament podpre skladen okvir za mednarodno sodelovanje na področju Z&T in še naprej v tesnem sodelovanju s Komisijo spremlja razprave o globalnih vprašanjih, zlasti v forumih kot je forum o upravljanju interneta.